

DISSERTATIO MEDICA, *Ab Auct.*
INAUGURALIS,
DE *1184-84*
1-9
MORBIS VENTRICULI.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,
GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto;
PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit
JOANNES EATON, *K*

ANGLO-BRITANNUS,

SOC. MED. EDIN. SOD.

Ad diem 12 Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:
Apud BALFOUR, AULD, et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M, DCC, LXVII

DESSERTATIO MEDICA

IN A U G U R A L I S

MONIS VENTRICULI

Q U A M

ANNUNTIO NO MINIME

GUILLIELMI ROBERTSON S. T. P.

ACADEMIAE MEDICAE EDINBURGENSIS

EDINBURGH: ADAM AND DAVID NEAL, PRINTERS, 1822.

PRO GRADU DOCTORIS

EXAMINATA IN MEDICINA A DOCTORIBUS ET PRAEFECTIS

EDINBURGENSIS ACADEMIAE MEDICAE

EDINBURGH: ADAM AND DAVID NEAL, PRINTERS, 1822.

JOANNES RAYTON

ALDO-BRITANNICUS

SOC. MED. EDIN. 1822.

AD HANC DISSERTATIONEM

EDINBURGH: ADAM AND DAVID NEAL, PRINTERS, 1822.

EDINBURGH

AD HANC DISSERTATIONEM

AD HANC DISSERTATIONEM

AD HANC DISSERTATIONEM

AD HANC DISSERTATIONEM

VIRO PRAENOBILI

RICHARDO HOWE

COMITI DE CLENAWLY

IN HIBERNIA;

IN CONVENTU PUBLICO MAGNAE

BRITANNIAE

SENATORI INTEGERRIMO;

CLASSIS REGIAE QUAESTORI;

ET

SACRAE MAJESTATIS

E CONSILIIIS SANCTIORIBUS;

TAM BELLII QUAM PACIS ARTIBUS

NEMINI SECUNDO:

NEC NON,

NEC NON,

REVERENDO ADMODUM VIRO

SAMUELI EATON, D.D.

PATRI SUO OPTIMO,

ERUDITIONIS RUDIMENTIS

PRAECEPTORI SIBI INDEFESSO:

HUIC PIETATIS

ILLI OBSERVANTIAE,

TESTIMONIUM,

HASCE STUDIORUM PRIMITIAS

HUMILLIME CONSECRAT

JOANNES EATON.

DISSERTATIO MEDICA

DE

MORBIS VENTRICULI.

INTER innumeras humani corporis partes, primum ventriculus locum tenet, immo principium primarum viarum. Sano ventriculo, sanum plerumque corpus; plurimi enim morbi, quibus animalis natura obnoxia est, aut ex vitioso stomachi statu originem trahunt, aut saltem stomachus exinde statim vitatur. In plerisque enim morbis symptomata hunc ortum plane monstrant; et in aliis, quamvis aliae partes doloribus afficiuntur, tamen ex methodo medendi patet, pravum stomachi statum primam fuisse causam. Sicut porro sanum corpus sano corde et sanguine nutritur; ita sanitas tum cordis, tum sanguinis, ex sano stomacho originem ducit: In hac enim cu-

A

lina,

2 DE MORBIS VENTRICULI.

lina, alimenta, antea cruda, primo coquuntur, nutritiva redduntur, et pro singulis visceribus nutrimenta parantur. Omnes corporis humores, sanguis, chylus, &c. exinde derivantur; unde, stomacho vitiato, et proprio officio non fungente, totum corpus salubri nutrimento privatur: Qualis enim fons, tales scaturigines. Ex his patet, ventriculum imprimis notitiam et observantiam medici postulare. Proinde, secundum regulas inclytae hujus Academiae, MORBI VENTRICULI candido examini humillime subjiciuntur.

M O R B I.

MORBI hujus visceris vel IDIOPATHICI vel SYMPTOMATICI sunt. Hi quidem in stomacho se monstrant; sed ex aliis corporis partibus oriuntur, ex quo SYMPTOMATICI nominantur: Illi vero in ipso stomacho nascuntur, aut exinde originem trahunt; et iis tantum cedunt remediis,

DE MORBIS VENTRICULI. 3

remediis, quae ad statum ipsius stomachi corrigendum inserviunt. Plurimi enim morbi, quibus caput et intestina afficiuntur, quique per totum corpus ingravescent, ex morboſo stomachi statu oriuntur. Et, secundum celeberrimum WHYTT, nuper hujus almae academiae professorem, "Per-
" certum est, nos nosmet percipere ala-
" cres et valentes, aut debiles et langui-
" dos, prout nervi stomachi et intestino-
" rum validi, aut infirmi, eodem tempore
" inveniantur *." Tales morbi plerum-
que tempeſtiva cura, aptoque regimine,
aut praecaventur, aut mature ſanantur.

I. DE MORBIS VENTRICULI IDIOPATHICIS.

PRAECIPUI ventriculi morbi ſeſe nauſea et vomitu monſtrant: Hujus autem ſymptomatis variae cauſae gignunt diverſos morbos; de quibus nunc ordine agendum eſt.

imo,

* Whytt on Nervous diſorders, cap. 7. pag. 346.

4 DE MORBIS VENTRICULI

imo, LAXITAS et IMBECILLITAS tunicarum ventriculi primum locum inter hujus visceris morbos merentur. Hinc vermicularis actio et vis digestiva minuuntur; exinde cibus incoctus manet, donec acēscit; et, irritando tēneras nervorum fibras, subitos et acres stomachi spasmos incitat; et eodem tempore, muscularibus fibris circa pylorum contractis, meatuque in intestina obstructo, contenta per aësofagum ex ore rejiciuntur.

SEDENTarii et infirmi homines, et qui victui tenui indulgent, maxime sub hoc malo laborant. Maciēs, pallor, dolor capitis et pectoris, ventriculi inflatione, ibique oppressionis sensu comitante, simul cum crebro languore, imbecillem hujus organi statum plane indicant.

THERAPEUTICAE methodus in hoc morbo instituitur,

1mo, MATERIAM acrimonia praeditam foras eliminando;

2do, STOMACHUM corroborando.

IN

DE MORBIS VENTRICULI. 9

IN hunc usum emetica imprimis propinanda sunt; et prout stomachus relaxatur, et nausea ingravescit, repetantur. Quod ad genus quantitatemque emetici, robur, crasis, temperiesque aegroti dirigant. Ad hoc malum amovendum emetica praecipue inserviunt, tum exonerando stomachum, amovendoque cruda alimenta, quae tunicarum elasticitatem debilitabant, vomitumque ciebant; tum irritando fibras musculares, quo naturalis actio sive tonus hujus organi restituitur. Post unum alterumve emeticum, medicamenta leniter purgantia aegrotum sublevant. His feliciter tentatis, progrediendum est ad illa remedia, quae fibrarum elasticitatem restituunt, et tonum stomachi corroborant. In hunc usum amara inserviunt; et saepe sub infusionis forma adhibentur. Haec vero nonnunquam stomacho praegravia fiunt; et, quum hoc evenit, elix. vitriol. gutt. xx. vel xxx. in quovis grato vehiculo, bis die capiat aeger. Cortex etiam Peruvianus, aliis conjunctim amaris, saepissime administratur. Praeparationes porro

6 DE MORBIS VENTRICULI.

porro chalybis et aquae chalybeatae admodum salubres sunt his ventriculi et intestinorum infirmitatibus: Prout enim Cl. Dominus WHYTT accuratissime observavit: “Haec medicamenta in solutione, “sive in salina forma, non videntur penetrare sanguinem. Et si praeparationes chalybis non sanguinem intrant, “ex hoc patet, effectus suos productos “esse solummodo corroborando stomachum et intestina *.” Si haec medicamenta optato muneri respondent, diutius in usu eorum perseverandum est; aliter infirmitas, radicibus in constitutione actis, revivescat. Sin autem relaxatio, quae ex infirmo stomacho originem duxit, tandem totum systema debilitaverit, nihil efficacius ad colligandum corpus, et tum vigorem tum actionem omnium membrorum restaurandum, quam caput et stomachum gelidis fontibus supponere. Si vero valetudinarius, debilis, macilentusque sit, non quotidie balneum frequentet; et quoties perfundat, cito emergat, ne

*Whytt on Nervous Disorders, cap. 7. p. 344. 345.

DE MORBIS VENTRICULI 7

ne diutius perlavando pori aperiuntur, et totum corpus magis laxetur, quam corroboretur. His etiam invalidis mite coelum maxime convenit; nimis enim calidum relaxat, perfrigidum vero corpus contristat. Victus porro fit lenissimus, et parca manu frequenter assumatur. Potus etiam fit salubris, qualis stomachum reficiat. Vinum rubrum plerisque convenit; huiusque cyathus, non tantum post prandium, sed etiam paulo ante cibum, secundum CELSI monitum, capiatur: "Si quis stomacho laborat, non aquam, sed vinum calidum, bibere *jejunus* debet*:" Parca vero manu.

——— Quoniam vacuis committere venis
Nil nisi lene decet; leni praecordia mulso
Prolueris melius †. ———

DENIQUE, ad sanitatem perfecte restituendam, exercitatio corporis perutilis est, praesertim vero equitatio in aperto mitique coelo apprime inservit. His
exer-

* Celsus de Re Med. lib. 1. cap. 8.

† Horat. lib. 2. sat. 4. l. 25—27.

§ DE MORBIS VENTRICULI

exercitationibus stomachus recreatur, fibrae firmantur, organa digestiva officiis funguntur, et membra totius corporis ad pristinum robur vigoremque restituntur.

2do, ACUTA SENSATIO, prout nominatur, sive IRRITABILITAS NERVOSI SYSTEMATIS, alius est stomachi morbus, et saepe vehementis causa vomitus. Nausea, ejusque effectus antea memorati, ex laxitate tunicarum stomachi, ejusque nervorum torpore, oriuntur: Hic vero, e contra, nervi nimis teneri et debiles, adeo ut lenissimus cibus stimulo ejus ita irriter et convellat stomachum, ut ejiciatur antequam coqueretur. Nausea hinc violentissima oritur post pastum, et praecipue post jentaculum. Hic morbus nunquam causis occasionalibus inducitur; plerumque vero naturalis est, et semina ejus innascuntur. Quoties haec infirmitas naturalis est, totum systema ab origine molle et tenerum; et hic, quamvis symptomatibus levamen praebetur, raro tamen radices penitus extirpantur.

Observatio

DE MORBIS VENTRICULI. 9

Observatio vero Clar. WHYTT nonnihil consolationis praebet: "Hos infirmos
 " raro ardentibus febribus, aliisve inflam-
 " matoriis morbis, corripit; quod praeci-
 " pue infirmitati sanguinis et vasorum
 " adscribitur *." Idem auctor hunc mor-
 " bum sic distinguit: "Mira nervorum
 " stomachi et intestinorum sensibilitas,
 " five naturalis, five ab aliis morbis, in-
 " salubri alimento, enormi vita, aliisve
 " causis orta, distinguenda est ab illa
 " acuta sensatione, five aucta sensibilitate,
 " quae consequitur inflammationem, five
 " aphthos in his partibus: Quoniam in
 " his morbis unumquodque acre mole-
 " stat; in illis vero perplurima mitia et
 " fere innocua alimenta violenter stoma-
 " chum et intestina laedunt, dum sp.
 " volat. sp. vin. Gal. et species aromat. non
 " tantum non nocuae, verum etiam neces-
 " sariae ad sedandos dolores, qui in pri-
 " mis viis oriuntur, ab illis causis, quae
 " in sano statu vix offenderint. Hic por-
 " ro morbidus et mollis stomachi inte-
 " stinorumque

B

* Whytt on Nervous Disorders, cap. 3. p. 119.

DE MORBIS VENTRICULI.

“finorumque status, non tantum ex de-
“bilitate pendet, quantum ex rara sen-
“silitate nervorum, qui præter naturam
“afficiuntur. Hoc patet, quum observe-
“mus, quod in hoc statu canalis alimen-
“tarii, non tantum appetitus sanus sit,
“verum etiam caro bovina et ovina, im-
“mo quoque salita et exsiccata, facilius
“coquantur, et minus offendant, quam
“ea vegetabilia, quæ persanorum sto-
“machis levius infederunt *.” Hoc mor-
bo hypochondriaci et mulieres hystericae
saepissime laborant, prout idem auctor ob-
servavit: “Nullum in toto corpore orga-
“num est, cujus invalidus nervorum sta-
“tus toties nervosos, hypochondriacos, et
“hystericos morbos parit, quam alimen-
“tarius canalis, præsertim stomachus †.”

METHODUS medendi fere eadem ut an-
tea: Cavendum autem est, ne emetica im-
proprie administrantur; nam, in hoc statu
stomachi, nervi adeo teneri et molles, ut
vix irritationem fortioris emetici perfe-
rant.

* Whytt on Nervous disorders, cap. 3. p. 127. 129.

† Ibid, cap. 3. p. 127.

rant. Stomachus enim, sub hac infirmitate laborans, per se incitatur, quicquid inest, etiam levissima alimenta, per os ejicere: In hoc statu emetica minus necessaria, quam in morbo praedicto, ubi stomachus gravi onere opprimitur, et, tam debilitate tunicarum, quam torpore nervorum, absque irritamento vix seipsum exonerare potest. Quamvis vero haec nervorum acuta sensatio plerumque reddit emetica supervacua, et saepe noxia, tamen indicibus naturae insequendum est; et, quum irritatio nervorum ex cibo vomitum excitaverit, nec intempestivum nec inutile sit conatibus naturae leni stimulo succurrere, aquâ nempe calidâ, infusionibus flor. cham. &c. Sin autem, stomacho penitus evacuato, nausea maneat, anti-emetica administrentur; qualia aq. menth. haust. salin. &c. Nausea et vomitu sedatis, praedicta corroborantia medicamenta adhibeantur. Quod ad cibum, prout antea notatum est, levissimus et mitissimus tenerum nonnunquam offendit stomachum; quum alimentum solidum facile

12 DE MORBIS VENTRICULI.

facile coquitur, et placide quiescit. Constitutio, appetitus, et symptomata, aegroti indicia praebent, quae in diversis diversa inveniuntur, et in eodem saepe variant. Curatio, ut antea, salubri aëre et exercitatione optime perficitur.

SIN autem haec irritabilitas seu sensibilitas nervorum stomachi originalis sit, et radices earundem in constitutione fixae sint, nulla arte extirpandae, ea ratione iis succurrere tantummodo restat, qua symptomatibus levamen praebetur. Hoc ut consilio potiamur, praesertim conandum est nervorum sensilitatem diminuere, et muscularium fibrarum vigorem exaugere. Haec sensilitas nervorum opiatu minuitur. Sin autem stomachus convellitur, gum. foetid. opio commistum spasmi levandis, et infirmo componendo, inservit. Ad muscularium fibrarum vigorem restituendum, camph. castor. gum. foetid. et sales volatiles, utilia inveniuntur. Si haec medicamenta optato muneri respondent, subinde repetantur: Effectus enim stabiles raro edunt.

3tio, COACERVATIO MUCI, five PHLEG-
MATIS, supra internam tunicarum sto-
machi superficiem, inter morbos ventri-
culi recensetur; quo nausea et vomitus
saepissime producuntur. Hic mucus ple-
rumque ex glandulis generatur, quum
plenius, quam necesse est ad usus natu-
rae, liquores suos secernant; cujus super-
flua pars intra stomachum retinetur, do-
nec particulae graviores subsident, et in-
teriore tunica superintegunt. Phleg-
ma vero, quod in stomacho invenitur, ex
cibi partibus magis visciditate praeditis
generatur. His ex causis ea tandem ner-
vorum stomachi irritatio oritur, quae,
magno cum dolore et cruciatu, nauseam
vomitumque excitat. Dum hic mucus
stomachum praegravat, cibus nervos leni-
ter agitare nequit, quo naturalis actio pro-
ducatur; ideoque manet incoctus, donec,
nervis acrimoniâ stimulis, stomachus
convellitur, et cibus per os rejicitur.

Ut

14 DE MORBIS VENTRICULI

— Ut valeas bene, sis memor illius escae,
Quae simplex olim tibi federit. At simul assis
Miscueris elixa, simul conchylia turdis,
Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum
Lenta feret pituita *.

MUCUS porro nonnunquam tam firmiter internis tunicis adhaeret, ut, internâ superficie dilaceratâ, stomachus maneat adeo crudus, ut mitissimi irritationem cibi perferre nequeat. Nausea, ex hac mucî collectione orta, distinguatur onere, quod aeger stomacho, tam inani, quam pleno, sentit.

IN hoc morbo medici officium est, imo, MUCUM solvendo, et phlegma amovendo, levamen aegro praebere;

2do, REMEDIIS idoneis, ne iterum accumuletur, curationem perficere.

PROUT mucus, in hoc statu, nutritioni contribuere nequit, ne in canalem alimentarium descendat, emeticis per os rejiciatur. Et, quoniam tenax mucus, et incoctum phlegma, graviter inter vomendum poenâ afficiunt, et latera etiam aesophagi nonnunquam lacerentur; expedit, dum

* Horat. lib. 2 Sat. 2. l. 72. 76.

DE MORBIS VENTRICULI. 11

dum emeticum fungitur officio, fluida affatim bibere, quo mucus dissolvatur, aut acrimonia ejus obtundatur. Stomacho ab hoc mucō et phlegmate liberato, purgativa administrentur. Et deinde, quo minus hoc viscosum fluidum redeat, eadem corroborantia medicamenta, antehac memorata, adhibeantur. Cibus porro plerumque sit solidus, et qualis minime ad visciditatem tendit. Exercitatio etiam praesertim non omittenda; prout maxime conducit ad corroborandum stomachum et sanum fospitemque conservandum. Tantum subjicio, si ulla medicamenta, quae viscosa intra stomachum dissolvent, inveniantur, haec certe in omnibus hujusmodi casibus usum vindicarent. Praedictus auctor, et accuratissimus scrutator, experimentis exploravit, phlegma in aq. calc. dissolvi posse: Cur non etiam intra stomachum? Ejus praescriptu capiat ferme lib. i. duabus horis ante jentaculum, et lib. sem. sesquihora ante prandium, et idem repetatur ante coenam.

16 DE MORBIS VENTRICULI.

4to, INFLAMMATIO TUNICARUM STOMACHI alius est hujus organi morbus, excitans vomitum. Hoc est frequens symptoma variorum morborum, sub quibus totum corpus, praesertim in febribus, laborat. Inflammationes stomachi iisdem ex causis, ac in aliis partibus, oriuntur, et iisdem symptomatibus indicantur. Aeger est infirmus, languidus, et inquietus; dolorem et ardorem in stomacho sentit, qui ingestis quibuscunque accenduntur; adeo ut in cibo capiendo ventriculus saepe violenter convellatur, et vomitus cum cruciatibus excitetur. Dignum etiam observatu, pulsus, quamvis celerem, tamen parvum et debilem esse reperiri.

IN his, aequae ac in aliis inflammationibus, V. S. necessaria est; et si levamen optatum ea praebet, pulsus exinde ad naturalem statum redibit. Sin autem aeger infirmo corpore laborat, aut praecedenti morbo emaciatur, cavendum est, ne nimium sanguinis extrahatur. Et, quoniam in his morbis stomachus plerumque acrimonia

DE MORBIS VENTRICULI 17

acrimonia abundat, emeticis exonerandus est: Quum vero stomachus adeo tener, ut violentam irritationem nequeat perferre, mitissima emetica dentur; saepe etiam aqua calida, aut infus. flor. cham. sufficiet. Inde cathartica lenia administrentur: Sin autem stomachus omnia rejiciat, intestina clysteribus deducantur. Quum vero primae viae satis purgantur, ea remedia adhibeantur, quae minuere et amovere inflammationem tendant. Cum autem hic morbus saepissime stimulo acris et putrescentis materiae excitatur, antiseptica, necnon cortex Peruvianus, perutilia sunt. Pulv. test. etiam, et cretac. usum habent: Et, quum nexus inter stomachum et vasa cutanea apprime obtineat, praecipue diaphoretica, debita quantitate assumpta, symptomata relevant. Sin autem inflammatio violentas stomacho contractiones et spasmos excitet, opiatu minuentur. Hic etiam dignum notatu, ipecac. opio commistam diaphoretici naturam induere, simulque convulsiones stomachi et intestinorum sedare.

18 DE MORBIS VENTRICULI

dare. Dum autem manet inflammatio, cibus lenis, solidus, et qualis facile coquitur, parca manu sumatur. Frequenter etiam diluta bibantur, qualia diaphorasin promoveant. Sedeat etiam sive recumbat aeger commodo corporis positu; et exercitatio, quantum potest, vitanda, donec inflammatio minuatur, et fibrarum naturalis tonus restituatur.

5to, DIRISSIMA nausea et vomitus ex ULCERIBUS et SCIRRHIS in stomacho oriuntur. Quum ulcus semel formatur, labia ejus quocunque cibo irritabuntur; et, stomacho convulso, cibus cum putrefacto sanguine et pure statim rejicitur. Ulceratio stomachi facile dignoscitur ex praecedenti inflammatione, suppuratione, et ejectione purulenta et foetida, cum per os tum per anum. Quum scirrhus in stomacho formatur, tumor circa pylorum descensui cibi in intestina plerumque obstat, eoque hic per os rejicitur. Ex irritatione cibi, et validis stomachi contractionibus augetur scirrhus, et tandem saepissime in cancerum immedicabilem degenerat.

nerat. De scirrho in stomacho, ex habitu corporis, et vitae priore modo, conjecturam faciamus; praesertim vero se monstrat duro tumore et onere in ventriculo praegravescente, tum fixo dolore et perpetuo vomitu post acrem cibum. Cum corpus his malis laborat, intestina fere infirma redduntur, et totum systema relaxatur. Corpus parum aut nihil omnino cibo nutritum, gradatim consumptum, tandem conficitur.

HAEC mala raro sanantur! Corpus enim adeo emaciatur, et organa vitalia ita sunt attrita, ut medicina ad salutem recuperandam parum aut nihil valeat. Saepissime nil restat, nisi symptomatibus levamen praebere, dolores compescere, eoque vitam aliquantulum prolongare. Huic medicamenta mucilaginosa optime inserviunt. His malis in principio obstandum est; et curatio magis dieta quam medicamentis perficitur. Cibus solidus uniuscujusvis generis, qui stomachum irritat, ulcera laedit, et scirrhos augeat; eoque cautissime vitandus est. Ali-

menta

menta

20 DE MORBIS VENTRICULI

menta vero levioris naturae, qualia iuseulum, panada, lac, &c. aptissima sunt, prout intestina facillime intrant; quum enim pylorus ulceribus sive scirrhis contrahitur, crassa alimenta non per eum transibunt.

6to, NOXIUS et INSALUBRIS CIBUS saepissime nauseam creat, et vomitum excitat. Effectus etiam innocui saluberrimi-que cibi ex statu stomachi non raro pendet. Genera noxii et innoxii cibi adeo sunt varia, ut numerare non conandum est; praeterea, effectus in diversis adeo diversi sunt, ut idonea diaeta uniuscujusque observatione et experientia tantum dignoscitur. Summatim vero patet, stomachum laedi, et vomitum excitari, tam quantitate quam qualitate cibi.

QUANTITAS cibi statuenda est, partim qualitate ejus, et partim ventriculi habitu. Quantitas mediocris sano sufficit, et corpus optime nutrit.

J... us raro stomachus vulgaria temnit *.

* Horat. lib. 2. sat. 2. 38.

Eadem vero quantitas infirmum offendit. Nimium etiam salutaris cibi sanum stomachum, praecipue vero debilem et laxatum, turbat.

PONDUS ejus naturali fibrarum contractioni obstat, quo cibus, nimis diu in humido calidoque stomacho retentus, acescit, donec nervos violenter stimulat, et vomitum provocat. Contra autem, ex minore quantitate cibi quam necesse est, corpus, nutrimento privatum, fit debile, fibrarum tonus perditur, et totum systema ruit. Tali inedia stomachus praesertim primo afficitur, et tunicae ejus laxantur, quo fibrae musculares nequeunt officio fungi, et tandem nervi adeo molles et acuti fiunt, ut irritationem cibi perferre recusant; ideoque, quod maxime desideratur, incoctum rejicitur. Ad hunc statum miserimi nautae, post naufragium, aut longo itinere viatico deficiente, reducuntur.

QUUM

22 DE MORBIS VENTRICULI

QUUM nausea et vomitus solum ex praegravi onere cibi incocti oriuntur, nil forsitan, nisi emetica, propinare necesse est. Dum enim tonus fibrarum parum laesus est, ipsa evacuatio symptomata removebit. Sin autem frequenti luxuria stomachus corrumpitur, et tunicae relaxantur, necesse erit, post emetica, fibras corroborare medicamentis antea praescriptis.

SI vero fames, aut perlonga inedia, nervos nimium acuerit, et stomachus exinanis fit, emetica cautissime evitanda. Cibus vero lenissimus parca manu adhibendus. Denique, ad sedandum stomachum et vires recuperandas, remedia antea laudata, quum de modo acutas nervorum sensationes levandi actum erat, administrentur.

QUALITAS vero cibi potius quam quantitas offendit stomachum. Lautia, condimenta, succi carnis, &c. per se diglutita, et immixta leniori cibo, ventriculum corrumpunt, et nauseam creant; et iterum tentatus iisdem symptomatibus afficitur. Hinc crapulae originem ducunt. Vinum

cor-

corruptum, et liquores spirituoſi, nimis affatim ſumpta, nervos ſtimulant, tunicas ſtomachi corrodunt, et tandem vigorem ejus penitus dirimunt. Hinc perpetuus ardor, dolor, et oppreſſio ſtomachi ſentiuntur, et frequens nausea et vomitus excitantur. Exinde appetitus cibi ceſſat; et omnia alimenta, praefertim acria, ſtimulum augent, et vomitum ſuſcitant. Species aromaticae, et medicamenta ſtimulantia nimis copioſe ſumpta, eoſdem effectus cum praedictis ſpirituoſis ſaeppiſſime edunt, et nonnunquam inflammationes in ſtomacho producant. Nonnulla etiam genera cibi, aequae ac medicamentorum, non omnino ſenſui acria, in ſtomachum vero aſſumpta, violentum ſtimulum ei praebent, et irritationem excitant. Alimenta putrida ſemper vomitum cient; et odor horum, ſive guſtus, priuſquam ventriculum inſtrant, eoſdem effectus inducunt.

NIHIL autem adeo ut venenum tunicas ventriculi irritat, aut tam diros edit effectus. Hinc primo ſtomachus convulſionibus

24 DE MORBIS VENTRICULI

tionibus agitur, deinde vomitus excitatur, et cito cruciatus dirissimi per omnia corporis membra pervadunt; donec, heu nefas! viribus totius systematis debilitatis, humoribusque contaminatis, mors ipsa statim insequitur. Non per se patet, quaenam herbae; aliaeve substantiae, hac venefica potestate praeditae sunt. Varia enim medicamenta, pleraque etiam cibaria non recte parata, aut nimia copia intempestive capta, tanquam venena operantur, et eosdem fatales effectus producant. Illa autem proprie habentur venena, quae quovis tempore, sano statu, parvula quantitate assumpta, vitam animale periclitantur.

VARIA etiam genera cibi nonnullis non conveniunt. Quum autem haec dignoscuntur solum observatu et experientia, nihil hic statui queat: Subjiciam vero generalem clari CELSI normam: "Plus aliquis assumere ex levioribus potest; magis in his quae valentissima sunt, temperare debet."

MODUS

DE MORBIS VENTRICULI. 25

Modus curandi, in his morbis, ex causis ipsorum petendus est. Si aegritudo nascatur ex crapula valentis cibi, succi carnis, &c. emetica pernecessaria sunt; postea vero, ea medicamenta, quae ingratham stomachi sensationem amoveant, et appetitum restituant. Huic usui amara et cortex Peruvianus inserviunt. Sin autem stomachus laedatur liquoribus spirituosus vel ardentibus et acribus, tractandus est quasi sub inflammatione laboraret; et, stomacho prius purgato, lene et antiphlogisticum regimen persequendum est. Venenorum autem perdita vis solummodo resistenda est iis medicamentis cito administratis, quae stomachum immediate afficiunt. Efficacissima emetica, et deinde purgativa, quamprimum administrentur; et pro virili conandum est, primas vias, aliasque omnes systematis partes, penitus purgare. Evacuationibus rite peractis, haud infrequenter oleum, lac, medicamenta mucilaginosas, et opiata, ad primarum viarum tunicas ulterius defendendas, in usum vocentur. Quoties vero inventum

D

est,

26 DE MORBIS VENTRICULI

est, aliquod cibi genus offendere stomachum, constitutioni peculiari consulendum; et in usu illorum alimentorum persistendum, quae facile coquantur, et stomachum minime offendunt.

7mo, FLATULENTIA alius est stomachi morbus. Studiosi et sedentarii huic morbo maxime obnoxii sunt; quo fundamentum morborum magis periculorum struitur. Hinc pleraque hysteriae et hypochondriasis symptomata originem ducunt, quae nequeunt amoveri donec stomachus corrigatur. Haec flatulentia, ut plerique sentiunt, ex natura alimentorum provenit; quae in diversis diverse agunt. In quibusdam nonnulla alimenta nullos effectus malos producant; dum in aliis, eadem alimenta flatus generant. Ergo experientia tantum edocet, quinam cibus singulis stomachis conveniat. Homines robusto habitu, et sano stomacho, hoc morbo raro laborant. Quum vero nervi sint teneri, et stomachus infirmus, quaeque diaetae praeter ordinem mutatio, seu quantitate seu qualitate, hanc flatulentiam

tiam producit. Effectus etiam diversis constitutionibus diversi sunt: Robustis enim parum doloris excitant, et facillime amoveantur. Quum vero nervosum systema debilitatur, stomachus fere flatulentus, et spasmis aliisque hysterice symptomatibus afficitur. Quodcunque genus cibi, nimia quantitate capti, stomachum onerabit; et, diutius detentus, fiet acris et putridus; et exinde flatus generabuntur. Qualitas etiam cibi hunc morbum saepe producit. Dieta aquosa, herbae succulentae, fructus immaturi, &c. stomachum flatulentum reddunt. Obstructio, sive spasmus, apud cardiam aut pylorum, ejusdem fit causa, quo aëris rarefacti facilis transitus impediatur.

INDICIA hujus morbi sunt languor, tumor, distensio, et ingrata sensatio circa ventriculum, cum dolore capitis, et crebris ructationibus. Inde symptomata hysterica, spasmi acuti in stomacho, intestinis, et membris totius corporis, cum dyspnoea, globo hysterico, &c.

28 DE MORBIS VENTRICULI.

Ad hunc morbum curandum necesse est, imo, FLATUS expellere.

2do, REDITUI eorum praecavere.

MEDICAMENTIS carminativis flatus expellantur, qualia rad. zinzib. sem. coriand. &c. Clarus WHYTT laudat sp. aether. et L. L. in mistura aq. menth. pipéritid. cum tinct. castor. vel sp. nitr. dulc. * Sin autem aeger hysterice symptomatibus laboraverit, opium et asa foetida administrentur. Et, si alvus astringetur, ut saepe in his malis accidit, purgativa hisce antihysterice et carminativis medicamentis subjungantur.

FLATIBUS expulsi, et distensione reducta, cavendum est ne redeant: Et, quum ex laxitate tunicarum oriatur, infrequentibus remediis flatulentus stomachus corroboretur, nempe, cortice Peruviano, amaris, chalybeatis, balneo frigido, corporis agitatione, aliisque remediis antehac in usum infirmi stomachi praescriptis. Quum vero haec symptomata ab insalubri

* Whytt on Nervous disorders, cap. 8. p. 477.

bri cibo plerumque oriantur, diaeta communis praesertim curam vindicat. Primo, alimenta nimis robusta, et coctu difficilia, cum condimentis, liquoribusque validis, tum etiam immaturi fructus, herbae succulentae, et omnes cibi flatulenti, quasi religiose vitanda sunt. Quod ad genus et quantitatem tum cibi tum potionis, temperantia sive moderatio dupliciter virtus, tum *moralis*, tum *physica*.

Est modus in rebus, sunt certi denique fines,

Quos ultra, citraque, nequit consistere rectum *.

PAUCI subinde cyathi vini generosi, seu spiritus vini Gallici aqua commisti, melius quam cerevisia, his constitutionibus conveniunt; prout S. PAULUS TIMOTHEO suo praescribit; μηκετι υδροποῖς, ἀλλ' οἶνω ολίσῳ χρῶ δια τον στομαχον σου, και τας πυκνας σε ἀδενειας †. Hinc obiter communis et perniciosissimus thaeae usus damnandus est, ut quae sanos debilitat, et infirmos corruit, fibras relaxat, et totum systema enervat.

* Horat. lib. 1. sat. 1. l. 106. 107.

† 1 Tim. v. 23.

30 DE MORBIS VENTRICULI.

vat. Cum observatio tum experientia Clar. WHYTT perniciem hujus exotici, quatenus stomachum debilitat, damnat; et huic causae frequentiam apud neotericos morborum systematis nervosi adscribit*.

8vo, VERMES intra stomachum inter morbos ejus memorantur. Hi saepissime ventriculum aequae ac intestina, cum infantium tum adultorum, infestant. De horum origine adhuc sub judice lis est; et non solum perlongum, sed abs re foret alienum, eorum causas perquirere. Genera praesertim sunt tria:

1. LONGI et TERETES, Στρογγυλοι nominati: Hi plerumque in tenuibus intestinis reperiuntur; nonnunquam vero in ventriculum ascendunt, et quandoque per os rejiciuntur.

2. LUMBRICUS LATUS Πλατεος, Κεριοs, five Ταυιος, nominatur.

3. ASCARIDES. Hi sunt parvi, graciles, rotundi, et breves; ab utroque extremo

* Whytt on Nervous disorders, cap. 7. p. 354.

mo mucrosi; et in intestino recto, praecipue circa anum, saepe acervatim congregantur.

OMNES forsitan nonnullis tempestatibus, horum semina sive ova cum aëre, cibo, potu, deglutiunt: Sin autem constitutio vel status intestinorum nidos non praebeant ubi excludantur et foveantur, sine molestia deportantur, et statim ejiciuntur. Sin vero nutritum inveniant, vivificant et crescant, donec molestissimi inquilini fiunt.

SYMPTOMATA vermium sunt frequens corrosio et morsus circa stomachum, simul cum nausea et vomitu; ventriculus et abdomen saepe distenduntur prout in hydrope; appetitus nonnunquam debilis, alias vorax. Quum vermes per os sive anum ejiciantur, per se morbum indicant. Noctu molestiores esse, quam interdiu, HIPPOCRATES, medicorum princeps, observavit*. Dentes saepe in somnis stridunt, et saliva per os fluit; et, somno

* Hippocrat. de morb. vulg. lib. 2.

32 DE MORBIS VENTRICULI.

somno soluto, nasus prurit, et aeger non raro sternutat. Vultus et labia sunt pallida, et gelidus foetidusque sudor corpus pervadit. Respiratio difficilis est, et saepe obstruitur. Hinc violentus dolor capitis, palpitationes cordis, tussis frequens et anhela, subiti spasmi, et animi deliquium; et, quum morbus ingravescit, convulsiones, suffocationem minantes, saepius invadunt. Haec omnia symptomata, praesertim dolores stomachi, violentius jejunum quam repletum ventriculum corrodunt.

DIFFICULTAS curationis praesertim oritur ex numero vermium tunicis stomachi intime adhaerentium. Prima intentio est, penitus viscera purgare, eoque tum vermes, tum eorum rudimenta, expellere. Huic muneri inserviunt efficacissima cathartica; qualia calomel. et aliae praeparationes mercuriales, pulvis jalapp. scammon. &c. Nonnulla medicamenta quasi specifica habentur, vermicibus lethalia; sicut chalybs, stannus, Aethiops mineralis, sales vitriolici, et radix caryophylli

caryophylli indici: Sapo Hispanica etiam commendata est; et, quum vermes stomacho aut tenuibus intestinis adhaereant, salubres effectus ex aq. calc. comperti sunt. Intestinis vermibus eorumque nutrimentis penitus purgatis, cavendum est ne redeant; et quando aer et alimenta inter primarias causas maxime recenseantur, regio calida et arida anteponenda; humida vero vitanda est. Alimentum plerumque sit solidum; gelatinosa vero et vegetabilia vitentur. Exercitatio etiam et frictio abdominis commodae sunt; et intestina leniter saepe purgentur.

HACTENUS de IDIOPATHICIS stomachi morbis: Nunc de SYMPTOMATICIS dissertandum.

II. DE MORBIS VENTRICULI SYMPTOMATICIS.

MORBI ventriculi SYMPTOMATICI summam oriuntur,

imo, Ex statu et affectibus animi.

E

2do,

34 DE MORBIS VENTRICULI.

2do, Ex statu corporis, praecipue intestinorum, viscerumque abdominalium stomacho vicinorum.

DE his nunc ordine agendum.

IMO, VIOLENTES ANIMI AFFECTUS et PASSIONES saepissime stomachum laedunt, et morbos inducunt. BAGLIVIVS enim verissime observavit, et observatio quotidiana opinionem ejus confirmat ;
“ Quod ii, qui laborant animi pathemate,
“ potissimum corripi solent morbis ventriculi ; ut, inter caetera, observavi in
“ moerentibus, qui conqueruntur primo
“ de languore ventriculi, mox inappetentia, oris amaritie, siti circa horas matutinas, cruditatibus, flatibus, et tensionibus hypochondriorum *.” Et, ut sapientissimus veterum olim observavit,
“ Animus laetus bene medicinam facit :
“ spiritus autem fractus exsiccat ossa †.”

HYPOCHONDRIACI et hysterici, quorum nervi, ex natura teneri, violentis animi

* Baglivii opera, 4to, pag. 565.

† Prov. xvii. 22.

animi affectibus maxime obnoxii sunt: Et, sicut eorum tenerae mentes, ita et corpora, tum facilius tum gravius, afficiuntur. Quandocunque etiam corpus infirmum est, et nervosum systema laxum, casus subito fortuitus, seu quodcunque insperatum, temere objectum, sive jucundum sive dolorificum, totum nervorum systema agitat, et praesertim stomachum afficit. Hinc pallor, tremor, anxietas, cordis palpitation, pulsus celer aut intermittens, respiratio aucta, nausea, animi derelictio, &c. Nonnulli eodem modo afficiuntur visu sive odore rerum querundarum, a quibus animus abhorret, aut quae naturaliter fastidium movent.

NE hi affectus ex improvise, vel nemine testante, excitarentur, tales casus et res objectae cautissime vitentur; aut statim sensus corporis, et cogitationes animi, alias divertantur: Sin autem dolor et aegritudo invaserint, et mentem infederint, consolatio administranda, quam mens fanetur, priusquam corpus inficiatur. Hoc vero non ad nostrum, sed ad alienum

36 DE MORBIS VENTRICULI.

alienum munus attinet. Quum vero cordis anxietas, et animi dolores, in praecordia dilapsi, nervorum systema corripuerint; inde medica manus sit necessaria; et corpus restituendum, priusquam animus solatium admittet.

————— Alitur vitium, vivitque tegendo

Dum medicas adhibere manus ad vulnera *moestus*

Abnegat, et meliora deos sedet omina poscens *.

ET, quoniam his mentis affectibus nervorum systema semper relaxatur, medicamenta antihysterica, sicut asa foetida, castor, camph. &c. administrentur; et fibrae cortice Peruviano, amaris, chalybe, exercitatione, &c. corroborentur. Et, si convulsionες superveniant, pediluvium usui est. Si haec feliciter succedant, status omnium optatissimus insequitur, nempe, mens sana in corpore sano.

2^a. MORBI ventriculi nonnunquam ex COMPRESSIONE VICINARUM PARTIUM oriuntur, quarum propinquitas in naturali statu non omnino offendit; sin vero
supra

* Virg. Georg. 3. l. 54—57.

supra modum distendantur, stomachus statim offenditur. Quum hepar aut intestina prope stomachum sita, quovis morbo tumefacta sint, stomachum comprimunt. Hi morbi maxime periculosi sunt, quum a tumore hepatis, aut distensione magnae coli curvaturae infra stomachum oriantur.

SINISTER hepatis lobus dextrum stomachi latus obtegit; proinde tumor in hoc lobo, quod ad magnitudinem, stomachum offendit, et, pylorum comprimendo, contrahit ejus orificium, et descensui in intestina cibi vehementer obstat. Si tumor porro sit scirrhus, vehementius offendet, et diutius manebit, quam ii morbi qui ab inflammatione sola oriuntur. Externus tumor nonnunquam apparet; et tum onus tum dolor semper sentiuntur, et post pastum augentur, prout stomachus tunc majore vi comprimatur. Appetitus deficit, et parum cibi in intestina transit.

QUUM haec mala diutius negligantur, raro amoveantur: Sin vero propria remedia

38 DE MORBIS VENTRICULI.

dia et alimenta cito adhibeantur, facilius sanentur. Inflammatio hepatis mitem diaetam et regimen antiphlogisticum postulat, sicut in aliis internis inflammationibus. Sin autem scirrhus in hepate formatur, resolvendus est. Huic scopo emetica inserviunt, omnes corporis partes agitando, quo vasa obstructa aperiuntur, et quicquid intus retinetur, liberatur. Purgantia drastica, et ea medicamenta quae sanguinem, vasa, et glandulas proxime afficiunt, huic usui praecipue inserviunt; idcirco praeparationes mercuriales, et praesertim calomel, ad has obstructions amovendas saepissime administrantur. Sin autem perpetua nausea ex compressione stomachi, etiam vacui, producat, ad anti-emetica recurrendum. Et, si pylorus nimium contrahatur, cibus solidus uniuscujusque generis vitandus, et mitis diaeta perpetuo eligenda est. Exercitatio porro, praecipue equitatio, saepissime utenda.

MAGNA etiam COLI CURVATURA, infra ventriculum sita, saepissime in illum premit,

premit, et diros cruciatus excitat. Huic malo ii maxime obnoxii qui stricta alvo laborant, quo alimenta diutius in intestinis morantur. Colon intestinum, postquam rectum corporis latus ascenderit, abdomen juxta stomachum transit, et, supra reliqua intestina positum, frequentissime per obstructions patitur. Inde tunicis ejus distentis stomachum comprimit, et cibo in descensu obstat.

Hujus obstructionis symptomata et effectus sunt, sensus ponderis in imo stomacho, perpetua nausea, et frequenter diripost pastum vomitus. Dum obstructio manet, alvi dejectiones paucae, vel omnino nullae, et foeces alvinae aridae sunt et durae. Causae frequentissimae sunt, vita sedentaria, studia nimis intenta, in stomachum incumbentia, exercitationis defectus, &c.

INGRAVESCENTE morbo, valetudinarius exerceat quantum potest; nec fideat diutius, nec eodem situ maneat; sed deambulando, et varias corporis partes agitando,

40 DE MORBIS VENTRICULI

tando, actionem medicamentorum promoveat.

Ad amovendam obstructionem, primo, necesse est, scybala in colo retenta propellere; et inde elasticitatem tunicarum intestinorum restituere. Ad hunc usum, si transitus datur, purgativa drastica, quibus tunicae intestinorum lubricentur, et facilis via induratis foecibus sternatur, administrentur. Sin vero iter per stomachum obstruatur, et purgativa per os rejiciantur, stomachus ipse prius purgandus est. Lenis vomitus excitetur haustibus aquae calidae, aut infus. flor. cham. Sin autem constitutio aegroti emetica perferat, meliore jure opem promittunt; cum non solum stomachi contenta evacuant, sed etiam intestina et omnia abdominalia viscera violenter agitant. Post emetica, cathartica tententur. Nonnunquam vero obstructiones adeo fixae sunt, ut nec emeticis nec purgativis ullis cedant; sed ambo statim per os rejiciantur. Dolores violentiores fiunt, et saepius redeunt; vires minuuntur, et tunicae stomachi adeo debi-

les et tenerae fiunt, ut ne lenissimum quidem cibum perferre queant. Inde corpus nutrimento privatur, et totum systema in pejus ruit; donec, heu! vis vitae gradatim consumitur. In hoc miserando statu, vis medica paululum prodest. Enemata solum restant tentanda; et haec novimus, annuente Summo Numine, desperatum revocasse, cum alia medicamenta frustra tentata fuissent, et vita ad extremum redacta cerneretur. Clysteres purgativi, quamdiu potest, in corpore detineantur, ne, priusquam obstructions pertingant, rejiciantur. In hunc usum, clysteribus penitus injectis, dosis opii statim capiatur, et subinde repetatur, donec inquietus, somno sopitus, componatur. Tandem, intestinis lubricatis irritatisque, foeces induratae ejiciantur. Alii, haud sine summo commodo, enema oleosum primo injiciunt; deinde alterum majori vi cathartica praeditum, addito opii pauxillo, quo diutius in intestinis moretur. Et, si dolores hi solummodo ex hac obstructione orti sunt, causa remota, morbus eradica-

42 DE MORBIS VENTRICULI.

tur ; et tantum restat aegrum resuscitare, fibras firmare, tonum, vigorem, et actionem partium restituere, et debilitatum corpus corroborare. Cortice Peruviano et amaris stomachus et nervi sublevantur, et corpus mitissima diaeta nutriatur. Quum enim hi morbi saepissime in aegri habitu haereant, inertii et praeternaturali intestinorum dispositione orti, obstructions regenerentur usu cibi adstringentis et coctu difficilis ; ideoque omnis hujusmodi caute vitandus.

OBSTRUCTIONIBUS remotis, et robore quodammodo restituto, exercitatio in aëre aperto coeloque sereno nequaquam negligenda. Ad confirmandas vires et stabilendum corpus, nihil exercitationi anteponendum. Equitatio in aperto aëre corpus roborat, spiritus recreat, appetitum acuit, digestionem favet, fibrarum elasticitatem firmat, et in toto systemate secretionem stimulat ; denique omnes fere morbos praecavet, et optatam salutem conservat.

Quae

Quae virtus et quanta, boni, sit vivere parvo,
(Nec meus hic sermo est, sed quem praecepit Ofellus,
Rusticus, abnormis sapiens, crassaque Minerva)

Discite. ———

————— Leporem sectatus, equove
Lassus ab indomito ; vel si Romana fatigat
Militia adfuetum Graecari ; seu pila velox,
Molliter austerum studio fallente laborem ;
Seu te discus agit, pete cedentem aëra disco ;
Cum labor extuderit fastidia ; foccus, inanis
Sperne cibum vilem ; ———

————— cum sale panis
Latrantem stomachum bene leniet. Unde putas, aut
Quî partum ? Non in caro nidore voluptas
Summa, sed in teipso est : Tu pulmentaria quaere
Sudando *. ———

* Horat. lib. 2. Sat. 2. l. 1.—21.

F I N I S.

DE MORBIS VENTRICULI.

Quæritur et quare, boni, si vivere parvo
(sic enim hic sermo est, sed quem præcipue Ocellus
Rusticus, aduersus sapientem, eximiamque naturam)

Laborum legimus, equos
Lallus ad indomito; vel si Romanus legat
Elitis aduersum Caracallam; tam pila vector
Pellit et nullum huius laboris laborum;
Sic se vult agere, per eadem rem agit;
Cum labor excedat laborem; hinc, inane
Sperare cum videret; -----

cum suis panis
Lallus ad indomito; hinc, inane
Sperare cum videret; -----
Sed et in rebus laborum quare

FINIS

